

21.119189

MEMO

Zaakdossier: D00213202

Van : Bob Coolen

Aan : College van burgemeester en wethouders

Datum : 20 september 2021

Betreft : Management rapportage POW&R 2022-2024

Inleiding

In verband met de op handen zijnde samenvoeging van de gemeenten Uden en Landerd tot de nieuwe gemeente Maashorst wordt een nieuw gezamenlijk rioleringsprogramma opgesteld. Zowel Landerd als Uden hebben een verbreed Gemeentelijk RioleringsProgramma (vGRP) met een looptijd tot en met 31 december 2021. Omdat het nieuwe rioleringsplan qua abstractieniveau het best aansluit bij uitvoeringsgerichte programma's in het stelsel van de komende omgevingswet noemen we het VGRP in deze vorm voortaan het Programma Omgevingswet Water & Riolering (hierna te noemen: POW&R). Het POW&R wordt op 4 november behandeld in de raad. In deze management rapportage leest u in hoofdlijnen de inhoud van het beleidsplan.

Inhoud van het beleidsplan

Het POW&R vervult vier hoofdfuncties:

1. Kader gemeentelijke zorgplichten: *Overzicht beleidskeuzes en ambities ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater en bijdragen aan de zorgplichten oppervlaktewater en drinkwater;*
2. Interne afstemming: *Met andere vakdisciplines binnen de gemeentelijke organisatie en met onze waterpartners (waaronder waterschap Aa & Maas);*
3. Externe afstemming: *met o.a. bewoners en bedrijven, ontwikkelaars en bouwbedrijven;*
4. Continuïteit en voortgangsbewaking: *Vanwege de relatief lange levensduur van stedelijke watervoorzieningen en kapitaalintensieve investeringen is een lange termijn aanpak essentieel (begroting, investeringen en evaluatie).*

Veel beleidsuitgangspunten van beide gemeenten over de invulling van de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplichten zijn grofweg hetzelfde. De financiële structuur en cultuur van de beide gemeenten zijn echter wel verschillend. Er is sprake van een andere schaalgrootte, mate van verstedelijking en een andere geschiedenis.

Bij het tot stand komen van het nieuwe beleidsplan zijn een aantal zaken van belang:

- Inhoudelijke verschillen
- Financiële verschillen
- Anticiperen op de Omgevingswet

Inhoudelijke verschillen

Op de inhoudelijke koers van het beleid verschillen de huidige VGRP's niet veel van elkaar, hooguit in de fasering van de werkzaamheden met betrekking tot de bescherming tegen wateroverlast. Een belangrijk verschil is de omgang met hemelwaterberging. Voor beide gemeenten geldt bij (her)ontwikkelingen en directe lozing op oppervlaktewater een vergunningplicht als de toename van het afvoerend verhard

oppervlak groter is dan 500 m². Waterschap Aa en Maas is hiervoor het bevoegd gezag. In Uden is aanvullend gemeentelijk beleid van toepassing bij ontwikkelingen kleiner dan 500 m². Landerd heeft op dit punt geen aanvullend beleid. De noodzaak is hier kleiner omdat de dorpskernen goed dooraderd zijn met oppervlaktewater en daardoor minder kwetsbaar. In het POW&R houden we vooralsnog dit onderscheid aan in het hemelwaterbeleid. Voor alle overige gemeenschappelijke onderwerpen zijn de beleidsteksten geoptimaliseerd zonder wijziging van ambitie.

In de omgevingsvisie wordt nieuw beleid gevormd voor omgang met hemelwater. Bij de ambitie voor omgaan met hemelwater gaan we uit van een gebiedsgerichte benadering. Gebieden met goede bodemomstandigheden en infiltratiemogelijkheden krijgen een andere rol in het klimaatveerkrachtig maken van onze leefomgeving, dan gebieden met slechtere omstandigheden en mogelijkheden.

Financiële verschillen

Uden en Landerd hanteerden op een aantal vlakken verschillende financiële uitgangspunten. Alle financiële uitgangspunten zijn geharmoniseerd en opgenomen in een gezamenlijk kostendekkingsplan. Sommige zaken, zoals de afschrijvingstermijnen van investeringen, zijn al in een eerder stadium afgestemd en vastgesteld. Vanuit de nieuwe conceptbegroting voor gemeente Maashorst is input geleverd ten aanzien van organisatiekosten zoals loonkosten, overhead en doorbelastingen vanuit andere taakvelden. Verwachte exploitatie-uitgaven en verbeterings- en vervangingsinvesteringen zijn waar nodig van nieuwe bedragen en/of planning voorzien. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

- De benodigde inkomsten uit de rioolheffing kunnen – op prijspeil 2022 – gedurende de planperiode 2022 t/m 2024 gelijk blijven. Dit komt overeen met een basistarief van € 196,46, waarbij nog wel jaarlijks een indexatie noodzakelijk is op basis van de optredende inflatie.
- De verwachte tariefstijging in de jaren daarna bedraagt 1,5% per jaar (exclusief jaarlijkse indexatie). Dit percentage komt overeen met de verwachte jaarlijkse stijging in het huidige GRP van Uden en is lager dan het verwachte stijgingspercentage in het huidige GRP van Landerd.
- De investeringen worden, evenals in het huidige GRP van Uden, verwerkt via een spaarvoorziening, om het ontstaan van nieuwe rentelasten te voorkomen. Dit geldt voor zowel vervangingsinvesteringen als verbeteringsinvesteringen: fiscaal-juridisch mogen deze hetzelfde worden behandeld.

Anticiperen op de Omgevingswet

Het POW&R zal in de toekomst opgaan in de instrumenten van de Omgevingswet. Op dit moment zijn de processen opgestart om te komen tot een eerste omgevingsvisie (gepland 2022) en het omgevingsplan (gepland 2023). Vooral in de omgevingsvisie zullen de ambities voor de fysieke leefomgeving worden geformuleerd. Hier vallen uiteraard de huidige zorgplichten onder, maar ook thema's als duurzaamheid en klimaatadaptatie. Om te anticiperen op de Omgevingswet is het nieuwe beleidsplan zoveel mogelijk geschreven als een programma. Dit programma bevat bouwstenen die voor ons als vertrekpunt gelden voor het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het POW&R kunt u beschouwen als een plan waarin de huidige koersen zijn geharmoniseerd en als gezamenlijke koers wordt voortgezet.

In het plan wordt op onderstaande punten richting gegeven aan te maken keuzes in het spoor van de Omgevingswet (groene kaders: bouwsteen omgevingsvisie, oranje kaders: bouwsteen omgevingsplan):

Ordering van de fysieke leefomgeving

In de Omgevingsvisie zal onderscheid worden gemaakt naar gebieden en/of omgevingen. In het POW&R maken we in de strategie onderscheid naar functionele eenheden als winkelcentrumgebied Uden, dorpskernen en woonwijken, bedrijventerrein en het buitengebied. Vanuit deze functionele eenheden dient nog een **vertaalslag naar de indeling in specifieke gebieden** te worden gemaakt. Naarmate het steeds drukker wordt in de fysieke leefomgeving neemt de behoefte aan ordening toe. Zo zal voor de ondergrond vaker een afweging moeten worden gemaakt tussen o.a. het aanleggen van een hemelwaterstructuur, het aanbrenge van voldoende groeiruimte voor bomen en ruimte maken/houden voor leidingen van nutsbedrijven ten behoeve van de energietransitie. Voor de bovengrond zal het meer gaan om afwegingen tussen groeninrichting,

waterberging, speelvoorzieningen, trapveldjes en hondenuitlaatvelden. Meervoudig ruimtegebruik kan hier een oplossing voor bieden. De Omgevingsvisie is het planinstrument bij uitstek om **vroegtijdig de afwegingsruimte in beeld te brengen en hierin keuzes en/of scenario's te maken**. Belangrijk is om ontwikkelingen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving integraal te beschouwen en deze op de korte en lange termijn te programmeren en op elkaar af te stemmen.

Zorgplicht afvalwater

Met de Omgevingswet komt er decentraal meer keuzevrijheid voor de inzameling en transport van huishoudelijk afvalwater. Om te voorkomen dat deze keuzevrijheid leidt tot onbeheersbare risico's is het wenselijk om een **indeling te maken in gerioleerde en ongerioleerde gebieden**. In de gerioleerde gebieden (bijvoorbeeld binnen de bebouwde kom) is het voorstel om een aansluitplicht op de riolering te handhaven. In de ongerioleerde gebieden zou dan een afweging kunnen worden gemaakt op basis van doelmatigheid. Hiertoe dient het begrip doelmatig te worden gedefinieerd. Nu gelden hiervoor afstands- en volumecriteria en speelt de provincie hierin nog een rol.

Zorgplicht hemelwater

In het POW&R wordt ingezet op een deugdelijke onderhoudstoestand van het riolerings-systeem. Ingegroeide boomwortels worden verwijderd en bepaalde kolken worden intensiever gereinigd om zo de kans op wateroverlast te minimaliseren. De verbetermaatregelen zijn gericht op het kunnen verwerken van zware buien (gemiddelde frequentie van voorkomen van eenmaal per 2 jaar). Voor een **klimaatveerkrachtige en waterrobuuste omgeving** is het noodzakelijk om ook te anticiperen op extreme buien. Als bouwsteen voor de ambities in de omgevingsvisie is opgenomen om een hoofdstructuur voor de separate afvoer van overtollig hemelwater te realiseren en hiervoor ruimte in de ondergrond te claimen. In Uden is al een begin gemaakt met de aanleg van blauwe aders om het dicht bebouwde centrumgebied hydraulisch te ontlasten.

We zullen met name in de bovengrond meer ruimte voor hemelwater moeten creëren om de kans op waterschade/ontwrichting terug te brengen tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau. Ook maatregelen op gebouwniveau, zoals drempels en dorpelhoogten, kunnen doelmatig zijn om dit niveau te bereiken. Het belang van waterberging en hoogteprofielen is een extra wegingsfactor bij herverdeling- en uitvoeringssvraagstukken in de openbare ruimte.

Zorgplicht grondwater

Bij (binnenstedelijke) herontwikkeling kunnen we meer kansen pakken door **in plaats van hydrologisch neutraal in te zetten op hydrologisch positief ontwikkelen**. Dit betekent dat we het hydrologisch effect van ingrepen niet meer vergelijken met een bestaande bebouwde situatie, maar met de oorspronkelijk onbebouwde situatie. We beschouwen een herontwikkeling dan als een nieuwe ontwikkeling met een bijkomende verplichting van hemelwaterberging op eigen terrein of binnen de scope van het plangebied. Op deze manier bouwen we in gebieden waar dit gewenst is een grondwatervoorraad op om langdurige perioden van droogte beter te kunnen overbruggen. Daarnaast maakt deze aanpak de bebouwde omgeving met elke nieuwe ontwikkeling klimaatveerkrachtiger en leggen we ook een duidelijke medeverantwoordelijkheid voor klimaatadaptatie bij ontwikkelende partijen